

La Torre de l'Amo de Viladomiu Nou.

Una proposta d'interpretació històrica sobre el moviment obrer a les colònies

L'edifici

Existeixen dades que ens indiquen que el 1899 –tres anys després que Viladomiu Nou esdevingués una colònia “independentzada” de Viladomiu Vell– s'estava treballant en les obres de construcció d'aquesta torre. Tanmateix, no fou fins l'estiu de 1902 que la família Viladomiu féu estada, per primera vegada, a la torre. A partir d'aquell moment, la torre es convertí en l'espai que els Viladomiu utilitzaren en les seves estades a la colònia i també, com la resta de cases senyoriales de les colònies de l'alt Llobregat, en

un emblema de la colònia i en el símbol del poder econòmic i social dels amos.

Per la seva estructura, la torre de Viladomiu Nou és semblant a una gran masia amb galeries, que consta de tres cossos –el central més ample que els laterals– i una sala central al pis. És un edifici, com la fàbrica i l'església de la colònia, fet amb pedra calcària, la qual obtingueren de les pedreres obertes a tocar del Llobregat.

La torre, que no estava pensada per ser la residència fixa dels Viladomiu, tenia una doble funció: casa d'estiueig per a la família i espai on dormir quan

els amos pujaven a la fàbrica, des de Barcelona –generalment un cop a la setmana–, per controlar que tot funcionés correctament. Per tant, els amos de Viladomiu –i de la gran majoria de colònies– no vivien a la colònia. Els que sí que hi vivien eren els directors de la fàbrica, els homes de confiança de l'amo.

A mesura que va anar avançant el segle XX, els amos de Viladomiu Nou tendiren a utilitzar menys la torre, però aquesta es va mantenir sempre neta i polida, ben equipada i apunt per a rebre els amos. Malauradament, amb la crisi i tancament de la fàbrica, durant

els anys vuitanta, la torre patí un procés d'abandonament; situació que s'agreujà quan va caldre vendre els mobles, els testimonis muts d'una llarga història.

De residència dels amos a centre d'interpretació

La Torre de l'Amo de Viladomiu Nou, propietat de l'Ajuntament de Gironella, s'ha convertit per iniciativa del Consorci del Parc Fluvial del Llobregat, en un Centre d'Interpretació dedicat a explicar una part de la història i del patrimoni del conjunt de les colònies tèxtils de l'Alt Llo-

Imatges de l'interior de la Torre de l'Amo de Viladomiu Nou. ARXIU CONSORCI DEL PARC FLUVIAL DEL LLOBREGAT.

bregat, construïdes entre Berga i Balsareny. També és l'edifici institucional del Consorci del Parc Fluvial del Llobregat i el centre des d'on s'inicien algunes rutes per conèixer el patrimoni industrial, natural i immaterial de les colònies. Aquesta Torre s'ha restaurat gràcies al finançament del programa FEDER de la Unió Europea, de la Xarxa Barcelona Municipis de Qualitat de la Diputació de Barcelona i de Generalitat de Catalunya a través del programa PLADETUR. Des del juliol de 2008 es pot visitar per tal de conèixer com vivien, fa cent anys, els amos de les colònies. Els espais visitables són:

A la planta soterrani, on hi havia l'antiga carbonera de la torre, s'hi ha instal·lat una exposició permanent del món de les colònies –que ens permet conèixer què era una colònia tèxtil; quins espais en formaven part i quin model de vida s'hi desenvolupà.

La planta baixa de la torre acull, actualment, el centre de gestió del Parc Fluvial del Llobregat i, també, els usos principals del Centre d'Interpretació de les Colònies del Llobregat, un espai susceptible de ser desenvolupat per a un major nombre d'usuaris, ja que compta amb un telecentre, sala d'audiovisuals, zona d'exposició perma-

nent, espai de rebuda i serveis. (També és oficina de turisme)

La planta pis i la planta golfes, adequades com a espai museístic, allotgen la recreació de l'antiga casa de l'amo amb les seves peces i espais més emblemàtics. La visita al primer pis i a les golfes, restaurades, ens permet imaginar-nos com vivien els amos de les colònies quan els sorolls dels telers eren, per a ells, soroll de diners.

Característiques de la proposta museogràfica

El plantejament museogràfic parteix d'una premissa: la necessitat d'evitar una formulació convencional de l'aparat museogràfic optant per unes solucions que garanteixin una visita dinàmica i interactiva; correcta i justificada des de el punt de vista dels continguts i al mateix temps amena i agradable. Es volia que la visita al centre de interpretació de la Torre de l'Amo de Viladomiu Nou es convertís en una experiència emotivament i intel·lectualment estimulants.

Per aquesta raó es va plantejar una museografia caracteritzada de la presència d'elements multimèdies que interactuen amb l'espai expositiu creant efectes sorpresius i envoltants. Per a la

primera planta i la planta sotacoberta es va plantejar un recorregut guiat a través del mateix material audiovisual, i per això l'entrada s'efectua en grups d'un màxim de 25 persones. L'accés està controlat des de l'entrada, a la planta baixa. Segons la provenença i les característiques del grup, la visita es pot realitzar en diferents idiomes. El recorregut és circular i travessa les diferents habitacions de la casa de l'amo.

La visita a la torre de l'amo ens porta darrera en els temps, a l'estiu de l'any 1910 ens permet reviure un moment històric interessant i emblemàtic a nivell català, espanyol i internacional. Al llarg del recorregut el visitant es troba amb diferents personatges que, a través de les seves vivències i experiències ens permeten assumir diferents punts de vista i apropar-nos a una societat polièdrica i en plena transformació com la dels principis del segle XX.

Temàtica tractada

Els grans temes del moviment obrers i els fets de la Setmana Tràgica s'expliquen a través de la mirada dels habitants de la colònia i més concretament a partir dels records i la vivència de la

minyona, la Remei, que ens parla a partir del recurs de la veu en off, un recurs que permet desenvolupar un guió articulat en el qual el tema tractat s'aborda des d'una multiplicitat de punts de vista: els treballadors –des d'opcions radicals a les més conservadores i col·laboracionistes–, els propietaris de colònies –visions liberals i ultraconservadores–, la postura oficial de l'Església, etc. El mobiliari original, complementat amb altres procedents d'un dipòsit de la col·lecció de Sant Benet de Bages, cedits per la Caixa de Manresa, el projecte. Els diferents personatges definits i presentats en el guió, es manifesten a través de la mirada de la Remei que els descriu i els contextualitza.

Des de la primera planta s'accedeix directament a la planta superior a través d'una escala.

Mentre la primera planta ens permet explicar les repercussions dels fets del juliol 1909 a les comarques del Berguedà i del Bages així com el context històric i social en el qual aquests fets es manifesten, la temàtica tractada en aquesta planta superior està més específicament relacionada als fets de la Setmana Tràgica del juliol 1909 a la ciutat de Barcelona, i s'expliquen a partir d'un àudio que reproduïx fragments sonors i imatges de la pel·lícula "La setmana tràgica" obra de Carles Riba cedida pels seus hereus. Finalment la visita a la Torre de l'Amo es clou amb la visita a la torratxa des d'on es visualitza tota la colònia i una part de la vall del Llobregat.

Centre d'interpretació de les colònies tèxtils – Torre de l'Amo de Viladomiu Nou
Viladomiu Nou
08680 Gironella
938250689
info@parcfluvial.org
www.parcfluvial.cat

Eva Soler, Neus Santamaria i Mireia Canal